

те ли гнусни примери и беззаконни дела разтляват и развратяват и вадят народа от вяра всеки ден“. (II, 9, 19 септември 1864).

П. Р. Славейков държи аудиторията си в течение и на болезнения за Патриаршията въпрос за големия паричен дълг към османското правителство и към неколцина столични банкери, натрупан вследствие невъзможността да се посрещнат нарастващите текущи разходи на тежката и тромава църковна институция¹⁹. „Гайда“ следи неотклонно и отразява коректно решенията на Синода и на Смесеия съвет за евентуалните начини, по които би могъл да се надмогне финансовият колапс. Не са пропуснати и съответните правителствени инициативи. По правило, изданието центрира вниманието на аудиторията си върху готовността на Вселенската църква да стовари огромната тежест от сумата върху все още подвластните и в йерархическо отношение българи. С оглед на тази неприемлива за всички участници в църковното движение перспектива, борбеният журналист не пропуска и най-малката възможност да предупреди сънародниците си да проявяват упорство и следват избраната позиция - да не се поема никаква част от бремето на патриаршеския дълг, да се спрат всички постъпления в касите на митрополиите и на Вселенския престол в цялост. Припомняйки, че големият „борч“ е инвестиран в гръцки образователни институции²⁰ и/или е станал част от личните спестявания на владичите, редакторът настоява да продължи политиката на финансово изтощаване на Патриаршията, защото „ний българите като сме давали и наддавали [пари] - и нищо ползица, и никакво добро от туй даване не сме видели“. (I, 11, 2 ноември 1863). Непокосимостта и упорството, с която се пропагандира тази линия на поведение, са важен показател за прозорливостта на П. Р. Славейков. Днес не подлежи на съмнение обстоятелството, че именно финансовият бойкот на патриаршеската институция, организиран и умело проведен последователно от българите през 60-те години на XIX век, е една от предпоставките за успешния за националната кауза изход от десетилетния църковнонароден сблъсък.

Острият негативизъм спрямо всички елементи на патриаршеската политика към българските епархии не пречи на вещия редактор да открои някои от положителните за гръцката национална идея обстоятелства, придобили отчетлива видимост в хода на църковната разпра. Той неколкократно дава положителни оценки на грижите на гърците за техните образователни учреждения, за книжнината и за печата им в частност. Във връзка с вътрешните борби сред гръцкия духовен и светски елит в Цариград, публицистът посочва, че вихреците се междуличностни противостояния и групови вражди не са от такова естество, че да подронят из основи стабилността на Патриаршията и на елинизма в Османската империя. (I, 3,